

Handläggare:
Agneta Pernu Olofsson
Telefon: 08-508 13 034
Mats Christenson
Telefon: 08-508 12 201

Till Södermalms stadsdelsnämnd
2012-10-25

Den gröna promenadstaden

Remiss från stadsbyggnadsnämnden

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Ted Emanuelsson
Administrativ chef

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd har av stadsbyggnadsnämnden erhållit ett samrådsunderlag för ”Den gröna promenadstaden” som är en strategi för utveckling av Stockholms parker och natur och ska bli ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. ”Den gröna promenadstaden” innehåller övergripande mål, strategier och vägledning för planering, utveckling och skötsel av Stockholms parker och grönområden.

Förvaltningen anser att dokumentet är välskrivet och ger en tydlig bild av viktiga principer i planeringen av parker och grönområden i ett växande Stockholm. Det är positivt att det uttrycks att Stockholms parktradition och stadens gröna kulturvärden ska vara en given utgångspunkt när staden växer. Det är också positivt att det lyfts fram att det är viktigt att värna och stärka Stockholms rika växt- och djurliv, som bidrar till olika så kallade ekosystemtjänster som rening av dagvatten, förbättring av stadsluften och dämpning av kraftiga temperaturhöjningar. Förvaltningen instämmer vidare i att stadens satsningar på parkskötsel behöver öka i proportion till det ökade befolkningstrycket och att det som underlag för stadens budgetarbete behöver göras driftskostnadsanalyser som klagör skötselkostnaderna för parkerna. Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att det nya parkprogram-

met, som är under utarbetande, får en tydlig koppling till ”Den gröna promenadstaden”.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts av administrativa avdelningen inom Södermalms stadsdelsförvaltning. Det lokala rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet har beretts tillfälle att lämna synpunkter på remissen.

Bakgrund och remissbehandling

Stadsbyggnadsnämnden godkände den 24 maj 2012 samrådsunderlaget för ”Den gröna promenadstaden” och gav stadsbyggnadskontoret i uppdrag att inbjuda till samråd kring dokumentet som är en strategi för utveckling av Stockholms parker och natur och ska bli ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Samrådsunderlaget har sänts ut på remiss till samtliga stadsdelsnämnder, övriga berörda nämnder och bolag i staden, övriga kommuner i Stockholms län samt till olika föreningar och aktörer i regionen.

Synpunkter på remissen önskas senast den 19 oktober 2012. Förvaltningen har fått förlängning av remisstiden så att ärendet kan behandlas av stadsdelsnämnden den 25 oktober varför beslutet omedelbart måste justeras. Samrådsunderlaget *bifogas* i *bilaga* till tjänsteutlåtandet.

Den gröna promenadstaden

Inledning

I samband med att Stockholms översiktsplan Promenadstaden antogs i mars 2010 fick stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden i uppdrag att utveckla stadens parkprogram och ta fram metoder för planering och utveckling av parker och grönområden, med inriktning på hur fler stockholmare ska kunna få möjlighet att utnyttja stadens gröna ytor. ”Den gröna promenadstaden”, som utgör ett tillägg till översiktsplanen, är ett första steg i detta arbete och innehåller övergripande mål, strategier och vägledning för planering, utveckling och skötsel av Stockholms parker och grönområden. ”Stockholms Parkprogram”, som är under utarbetande, blir steg två. Parkprogrammet bygger på samma mål och strategier som Den gröna promenadstaden men är en utvecklad handledning med fördjupningar inom olika områden. Parkprogrammet blir ett praktiskt verktyg i arbetet med parker och natur i staden.

Stockholm är en växande storstad. I genomsnitt har befolkningen ökat med 15 500 per år de senaste sex åren och beräknas inom tio år uppgå till en miljon invånare. I

Vision 2030 har kommunfullmäktige fattat beslut om en samlad och långsiktig bild för Stockholm. Centralt i visionen är en stad med stark tillväxt och god välfärd för alla. Att alla stockholmare har nära till attraktiva grönområden är en viktig kvalitet att värna när staden växer. Den stora befolkningstillväxten innebär ett kraftigt ökat bostadsbyggande i Stockholm. För att kunna växa på ett långsiktigt hållbart sätt står staden inför genomgripande förändringar av stadsstrukturen. *Stockholms översiktsplan, Promenadstaden* konkretiserar Vision 2030 med fyra strategier för stadens tillväxt:

1. Stärk den centrala staden
2. Satsa på attraktiva tyngdpunkter
3. Koppla samman staden
4. Främja en levande stadsmiljö i hela staden

När Stockholm växer kommer grönområden att tas i anspråk för nya bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur. Dagens gröna struktur kommer att förändras, inte minst i ytterstaden. Den promenadstad som beskrivs i översiktsplanen är en tät, sammankopplad stad, där parker och naturområden har en central roll. Med parken som motor i stadsbyggandet blir parkutveckling en nyckelfaktor i den stora förändring av Stockholm som väntar de närmaste åren.

Mål och strategier för den gröna promenadstaden

I ”Den gröna promenadstaden” redovisas fyra mål med ett antal tillhörande strategier samt mer utförliga beskrivningar, ”vägledningar”, av resonemang bakom strategierna och andra viktiga frågor. I det följande återges respektive mål med tillhörande strategier samt sammanfattning av den vägledande texten.

Stockholms gröna karaktär

Mål: Stockholmslandskapets karaktärsdrag och Stockholms gröna kulturvärden ska förvaltas. Staden ska berikas med nya parker av hög klass.

Strategier:

Stockholms gröna karaktärsdrag tas tillvara
Gröna promenader i innerstad och ytterstad
Nya stadsparker i ytterstadens tyngdpunkter
Stockholmsstråk mellan stadsdelar

En lång parktradition – Stockholmskolan

Stockholm har en lång och rik parktradition. Parkerna fick en central roll i stadsbyggandet på 1940-talet. Under stockholmsparkernas storhetstid på 1940-60-talet

log fokus på parken som offentligt rum - för samvaro, lek, motion, kultur och rekreation. Naturen förädlades och tillgängliggjordes med stigar, bänkar och lekytor. Den nya stilen blev känd som Stockholmsskolan.

Stockholms gröna karaktärsdrag tas tillvara

Stockholm står idag åter inför mer genomgripande förändringar till följd av den stora förväntade befolkningstillväxten, som kommer att få stor påverkan på stadens grönstruktur. Park- och naturmark kommer att tas i anspråk för ny bebyggelse och infrastruktur samtidigt som befintliga parker och naturområden utvecklas och nya parker skapas. En utgångspunkt vid alla förändringar ska vara att ta tillvara landskapets karaktärsdrag, stadens gröna kulturvärden och Stockholms parktradition. En viktig ambition är också att bebyggelsen anpassas till topografi och vegetation.

Befintliga parker utvecklas och nya fickparker anläggs

Många av Stockholms parker är slitna och behöver rustas upp. I samband med detta är det viktigt att analysera användning, behov och brister så att parkerna får ett angeläget innehåll och en ändamålsenlig utformning som bygger på platsens identitet och karaktär. Ett sätt att minska parkbrist i redan täta stadsdelar anges vara att anlägga *fickparker* - små gröna oaser som kan vara av olika karaktär, från permanenta parker till temporära arrangemang eller installationer på ytor som är tillgängliga i väntan på annan användning.

Gröna promenader i innerstad och ytterstad

Ett sammanhängande nät av gröna promenader ska utvecklas i staden. En grön promenad i innerstaden består av sammankopplade offentliga rum som parker, torg, idrottsytor och naturområden. Sammanlänkning kan ske genom t.ex. trädplanterade gator eller gångstråk. En viktig del i ett mer sammankopplat Stockholm blir att vidareutveckla ytterstadens gång- och cykelstråk till ett bättre och tydligare nät av gröna promenader.

Ny grönstruktur i stadsutvecklingsområden

I strategidokumentet anges att många av stadens centrala stadsutvecklingsområden idag har bristande parktillgång och svaga samband med omkringliggande grönområden. När dessa områden byggs ut behöver en ny sammanhängande grönstruktur skapas med gröna promenader, nya parker, torg och idrottsytor, som bidrar till att de nya stadsdelarna blir attraktiva och hållbara. Det anges att det är angeläget att de offentliga rummen anläggs tidigt i planprocessen så att de kan bli en stomme som de nya stadsdelarna utvecklas kring. Den nya grönstrukturen blir ett centralt stadsbyggnadselement.

Nya stadsparker i ytterstadens tyngdpunkter

Nya stadsparker av hög klass ska skapas centralt i ytterstadens utpekade tyngdpunkter där förtätning bland annat kommer att ske genom att bebygga grön mark. Parkerna ska bidra till de nya stadsdelarnas profil och status och spela en central roll i stadsutvecklingen. Parkerna ska anläggas tidigt i processen och helst ha en storlek på minst tre hektar.

Stockholmsstråk mellan stadsdelar

I ytterstadens grönområden ska *stockholmsstråk* utvecklas för att skapa starkare koppling mellan olika stadsdelar. Stockholmsstråk är välskötta gröna samband, där populära funktioner samlas längs naturliga promenadstråk. De blir en viktig byggsten i översiktsplanens utpekade samband.

Offentliga stråk längs stadens vatten

Stockholms stränder och vatten har stor betydelse för stadens karaktär och identitet. Stadens uppskattade strandpromenader med utblickar över vattnet blir viktiga delar i det nät av gröna promenader som utvecklas i staden. Fler tillgängliga stränder och kajer ska skapas och arbetet med att åtgärda bristande länkar i stadens nät av strandpromenader ska fortsätta. Utblickar mot vatten ska tillvaratas.

Stockholmarnas gröna vardagsrum

Mål: Stockholmarna ska ha god tillgång till parker och naturområden som bidrar till ett rikt och hälsosamt stadsliv och möter den växande befolkningens behov.

Strategier:

Fler gröna mötesplatser

God park- och naturtillgång

Stockholmarnas engagemang tas tillvara

Stadens gröna offentliga rum och offentlighetens värde

Parker och naturområden är tillsammans med gator, promenadvägar och torg exempel på stadens offentliga rum. De har en central betydelse i staden. De gröna miljöerna fungerar som stadens vardagsrum där många människor tillbringar mycket av sin lediga tid. I en storstad finns ett stort tryck från olika aktörer som vill använda de offentliga platserna för olika ändamål. I strategidokumentet framhålls att det är viktigt att den offentliga tillgängligheten alltid värnas och att inte kommersiella evenemang tillåts begränsa allmänhetens tillträde eller dominera allmänna platser, annat än under kortare tid. Staden är, framhålls det vidare, re-

striktivt mot reklam i parkerna. Initiativ och idéer som kan berika parkerna utan att viktiga offentliga värden försvinner ska dock tas till vara.

Fler gröna mötesplatser

Fler gröna mötesplatser, som gynnar integration och mänskliga möten, ska skapas i staden. När Stockholm utvecklas ska de gröna miljöernas stora potential att koppla samman stadsdelar och gynna social integration tas tillvara. Nya gröna mötesplatser ska skapas – platser för evenemang, fester och spontana möten. Nya *fickparker* kan fungera som permanenta eller temporära mötesplatser i tät stadsmiljö.

Ökad trygghet

Att öka tryggheten anges i ”Den gröna promenadstaden” vara en stor och viktig planeringsuppgift. De folktomma platserna upplevs ofta som otrygga och ett effektivt sätt öka tryggheten är därför att befolka parkerna genom att koncentrera populära parkfunktioner. Närhet till bebyggelse och gator med uppsikt över parken är andra faktorer som anges påverka tryggheten, liksom bra belysning och god skötsel.

Ett hälsosamt stadsliv

En central utgångspunkt i ”Den gröna promenadstaden” är att fler ska välja att röra sig till fots eller med cykel. Detta gynnar en aktiv livsstil och har stora positiva hälsoeffekter. Vistelse i gröna miljöer har stor effekt för allmänt välbefinnande och därför är det viktigt med alla insatser för att skapa ett grönare stadsrum. Tillgång till tysta grönområden har ett särskilt högt värde i en storstad. Stadens ambition är att värna områden med god ljudkvalitet och arbeta för att skapa fler rofyllda platser.

Förbättrad tillgänglighet

En central uppgift när staden växer och andelen park- och naturmark minskar, är att öka tillgängligheten så att de gröna miljöerna kan användas av fler. Det kan handla om att förbättra entréer eller öka orienterbarheten. Som stöd för arbetet finns ett handikappolitiskt program och mer konkreta riktlinjer för att skapa en tillgänglig och användbar utemiljö för alla.

Riktlinjer för god park- och naturtillgång

Den närhet till naturområden som finns i Stockholm är en unik tillgång för en storstad och är högt värderad av stockholmarna. Sedan flera år arbetar staden med parkriktlinjer som stöd för att förbättra tillgången till de kvaliteter och funktioner

som stockholmarna efterfrågar i sina parker och naturområden. I riktlinjerna anges inom vilka avstånd från bostaden olika park- och naturtillgångar ska finnas tillgängliga.

Barns, ungas och äldres behov

När trycket ökar på de gröna miljöerna är det särskilt viktigt att uppmärksamma barnens och ungdomarnas perspektiv och identifiera deras viktiga platser. För de äldre är närheten till parker och naturområden central och att det finns goda sittmöjligheter längs med promenadstråken.

Skolgårdar, förskolegårdar och idrottsytor

I stadens täta delar är många skolor, förskolor och idrottsföreningar beroende av allmänna grönytor för att tillgodose behovet av utevistelse och idrott. I tät stadsmiljö krävs ofta flexibla lösningar där skol-, idrotts- och parkytor samutnyttjas. Parkmark kan behövas för skolidrotten. I strategidokumentet anges att i samband med att nya skolor och förskolor etableras är det viktigt att alltid klarlägga vilka ytor som ska nyttjas och hur ökat slitage och trängsel kan klaras. Det tas också upp att beredskap ska finnas för andra markbehov som ytor för snötippning, återvinning m.m. så att de inte belastar värdefull park- naturmark.

Stockholmarnas engagemang tas tillvara

I "Den gröna promenadstaden" framhålls att staden aktivt ska verka för att uppmuntra och ta tillvara stockholmarnas stora intresse för stadens grönområden. Formerna för ökad dialog och delaktighet ska utvecklas. Möjligheterna till stadsodling i olika former ska undersökas. Vid sidan av stadens koloni- och odlingslottsområden finns exempel på att stockholmare på eget initiativ inrättar gemensamma odlingar på bostadsgårdar, i parker och naturområden samt på överblivna ytor i staden.

Stockholms ekologiska infrastruktur

Mål: Stockholm ska värna ett rikt växt- och djurliv och vidareutveckla en hållbar grönstruktur som bidrar till stadens klimatanpassning och andra ekosystemtjänster.

Strategier:

*En hållbar grönstruktur med rikt växt- och djurliv
Grönska och vatten som bidrar till klimatanpassning*

En hållbar grönstruktur med rikt växt- och djurliv

Stockholm har en för en storstad unika förutsättningar för växt- och djurlivet med sin struktur av breda kilar av grönska och vattenområden in mot staden och ett sammanhängande system av parker, natur- och vattenområden som är insprängt i och mellan stadsdelar. Undersökningar visar att ett rikt växt- och djurliv värderas mycket högt av stockholmarna. I strategidokumentet anges att artrikedomen i Sverige ofta är större i städer än på landsbygden, på grund av det intensiva skogs- och jordbruket. Det har slagits fast att städerna har ett stort ansvar för den biologiska mångfalden. Forskning pekar på att utarmningen av den biologiska mångfalden kan vara det allvaligaste miljöproblemet globalt sett. Enligt stadens miljöprogram ska mark- och vattenområden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden stärkas och utvecklas. Staden har kartlagt samtliga områden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden. Stadens grönstruktur bidrar till olika ekosystemtjänster som rening av dagvatten, förbättra stadsluften, stödja pollinering. För att staden ska få en tålig grönstruktur framhålls att det är viktigt att vidareutveckla en tät mosaik av park- och naturtyper, men också annan grönska som gröna tak, fasadgrönska och gröna gårdar.

Grönska och vatten som bidrar till klimatanpassning

Enligt ”Den gröna promenadstaden” går Stockholm mot ökad och mer intensiv nederbörd, stigande havsnivå samt fler värmeböljor och längre vegetationsperiod. Stockholms klimatanpassning ska vara en utgångspunkt för planering, utveckling och skötsel av parker och natur. Grönska och vatten i staden – i parker och naturområden och på torg, gator, hus och gårdar – ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Särskilt i de tätbebyggda delarna av staden är det viktigt, enligt dokumentet, att öka mängden stadsgrönska med fler träd, fickparker, planteringar och gröna tak och minska mängden hårdgjorda ytor.

Skötseln ska stärka den biologiska mångfalden

För att värna och stärka Stockholms rika växt- och djurliv och därmed de ekosystemtjänster de kan leverera har skötseln av park och natur stor betydelse. Den ska sträva mot hög biologisk mångfald och tåliga ekosystem. Skötselplaner för detta bör tas fram, i första hand för de områden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden.

Stadens verktyg och processer

Mål: Staden ska utveckla sin organisation, sina processer och sina verktyg för planering, utveckling och skötsel av parker och natur. Formerna för samverkan inom staden och med stadens invånare ska utvecklas.

Strategier:

Nya verktyg för att säkra en grön stadsmiljö

Gröna investeringar vid all exploatering

Skötsel som motsvarar den växande stadens behov

Utvecklad regional samverkan

Stockholms gröna kvaliteter lyfts fram

En framsynt och strategisk parkplanering

Stockholms starka tillväxt och de pågående klimatförändringarna innebär stora utmaningar för planering, utveckling och skötsel av parker och natur. Staden behöver utveckla sina processer och verktyg för att möta dessa utmaningar. ”Den gröna promenadstaden” är stadens strategi för utveckling av parker och natur.

Stadens gröna planeringsunderlag

Staden har tagit fram gröna underlag som används i planeringen, exempelvis Stockholms sociotopkarta och biotopkarta och stadsdelsområdenas lokala parkplaner. Ett behov finns att samordna och tillgängliggöra stadens olika planeringsunderlag digitalt.

Nya verktyg för att säkra en grön stadsmiljö

Staden har utvecklat en grönytefaktor, som används bland annat i planeringen av Norra Djurgårdsstaden. Grönytefaktorn är ett planeringsredskap som ger staden en möjlighet att på ett flexibelt sätt reglera hur stor andel av marken och byggnaderna som ska vara grön och hur grönskan ska utformas. Staden ska enligt strategidokumentet pröva om grönytefaktorn kan utvecklas för att fungera över hela staden. I stadsutvecklingsområden och tyngdpunkter ska staden pröva om ett täthetsmått kan fungera som stöd för att tillgodose rekreationsbehovet och upprätthålla god parkkvalitet och skötsel.

Gröna investeringar vid all exploatering

Vid exploatering av ny mark tillämpar Stockholms stad en kompensationsmodell, där gröna värden ersätts eller kompenseras med nya värden, i första hand i närområdet. I strategidokumentet anges att staden nu ser över möjligheterna att komplettera modellen med ett nytt system för hur de gröna investeringarna ska finansieras och fördelas. Syftet är bland annat att staden ska få större möjligheter att samla och styra de gröna investeringarna till de platser där behovet är störst. I det nya systemet är varje exploateringsprojekt med och bidrar till de satsningar på park och natur som krävs när staden växer, oavsett om grön mark tas i anspråk för projektet eller inte. För intrång i park- och naturområden som har särskild betydelse

för den biologiska mångfalden ska även fortsättningsvis kompenseras, med kvaliteter för växt- och djurlivet.

Sedan 2011 arbetar staden med att plantera ett träd för varje ny lägenhet som byggs i Stockholm, på platser där de gör bäst nytta – längs gator, i parker och som förstärkning av ekologiska spridningsvägar. Stadens trädråd tar fram en modell för hur och var de nya träden ska planteras.

Uppdatera stadsdelsområdenas parkplaner

Stadsdelsnämnderna har ansvar för att ta fram lokala parkplaner som beskriver stadsdelsområdets parker och naturområden och behov av nyanläggning, upprustning, skötsel och underhåll. En aktuell parkplan ska finnas för varje stadsdelsområde. I strategidokumentet anges att planerna har en mycket viktig roll som underlag för planering, utveckling och skötsel och att det finns ett behov av att utveckla dem, förstärka deras roll i planeringsprocessen och samordna dem så att de får ett mer likartat innehåll.

Nya former för dialog och medverkan

Dialogen med medborgarna är en nyckelfråga i alla projekt, då den ger ökad kunskap om hur områden används och vilka brister och behov som finns och också möjlighet att få in nya idéer och förankra och utveckla förslag och planer. Metoderna för medborgarmedverkan inom plan- och exploateringsprocessen utvecklas ständigt – från traditionella samrådsmöten till sociala medier – för att nå fler kategorier av medborgare.

Skötsel som motsvarar den växande stadens behov

Välskötta parker och naturområden värderas mycket högt av stockholmarna. Det ökade parkanvändandet innebär ett hårt tryck på populära ytor. Att befolkningen växer samtidigt som parkytorna minskar påverkar ytterligare slitage och skötselbehov. Strategidokumentet understryker att stadens satsningar på att sköta parkerna behöver öka i proportion till det tryck som en växande befolkning innebär. Stadens parker och naturområden ska utformas och skötas så att de kan möta ett ökat befolkningstryck. Som underlag för stadens budgetarbete för parkdrift finns ett behov av att göra driftskostnadsanalyser för kostnaderna för skötsel, med de nya och högre krav som ställs i en tätare stad. Det framhålls också att det är angeläget att kartlägga reinvesteringsbehovet i stadens parker och naturområden och ta fram planer som kan ligga till grund för stadens operativa och strategiska budgetarbete. Vidare anges att stadens fördelningsnyckel för stadsmiljö, som reglerar hur medel fördelas över staden, kontinuerligt behöver ses över för att beakta förändringar på grund av ökat nyttjande och nya parktyper.

Utvecklad regional samverkan

Stadens samverkan med grannkommunerna ska utvecklas med fokus på de gröna kilarna samt gröna promenader, nya parker och stockholmsstråk nära kommungränsen.

Stockholms gröna kvaliteter lyfts fram

Stockholms gröna kvaliteter ska lyftas fram och marknadsföras så att de blir en ännu starkare del av Stockholms identitet.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att förslaget till ”Den gröna promenadstaden” är ett välskrivet och välstrukturerat dokument som ger en tydlig och överskådlig bild av de principer som är viktiga i planeringen kring parker och grönområden i det växande Stockholm.

I dokumentet anges att det nya parkprogrammet som är under utarbetande bygger på samma mål och strategier som i ”Den gröna promenadstaden” och ska bli ett praktiskt verktyg i stadens arbete med parker och naturområden. Förvaltningen vill framhålla vikten av att det nya parkprogrammet får en tydlig koppling till ”Den gröna promenadstaden”.

I dokumentet anges att Stockholms parktradition och stadens gröna kulturvärden ska vara en given utgångspunkt när staden växer vilket förvaltningen anser vara viktigt. Det är också positivt att förslaget tydligt beskriver den stora betydelse stadens parker och grönområden har för stockholmarnas livskvalitet i olika avseenden.

I det följande ges synpunkter på innehållet i strategierna under respektive mål.

Stockholms gröna karaktär

I strategidokumentet beskrivs det karaktäristiska i Stockholmslandskapet och ges en bakgrund kring Stockholms långa och rika parktradition. Detta och att bebyggelsen anpassas till topografi och vegetation anges i dokumentet vara en utgångspunkt vid alla förändringar när Stockholm växer. Förvaltningen anser att detta är en mycket viktig grund att utgå från eftersom detta utgör Stockholms unika kvaliteter som värdesätts högt av boende och besökare. Det är väsentligt att förvalta det gröna kulturarvet.

I förslaget till ”Den gröna promenadstaden” finns en beskrivning om att så kallade *fickparker* kan vara ett sätt att minska parkbristen i täta stadsdelar. Fickparkerna är små gröna oaser och anges kunna vara både av permanent och av temporär karaktär. Förvaltningen anser att detta kan vara ett bra sätt att i efterhand få in grönska i redan bebyggda områden. I första hand lägger förvaltningen betydelsen av en temporär park i begreppet. Inom Södermalms stadsdelsområde har fickparker anlagts exempelvis vid Medborgarplatsen och på Rysstorget. Syftet med fickparker, eller pocketparker som de också benämns, är också att de kan väcka intresse för att upptäcka stadens parker då de hastigt och utan förvarning dyker upp i stadsmiljön.

I strategidokumentet framhålls att det är angeläget att vid utbyggnad av nya områden anlägga de offentliga rummen tidigt i planprocessen så att de kan bli en stomme som de nya stadsdelarna utvecklas kring. Det påpekas att många av stadens centrala stadsutvecklingsområden idag har bristande parktillgång och svaga samband med omkringliggande grönområden. Förvaltningen håller med om att det är angeläget att på ett tidigt stadium i planeringsprocessen tillgodose behovet av gröna friytor och kopplingen till omkringliggande grönområden. Erfarenheter från till exempel utbyggnaden av Hammarby sjöstad visar på behovet av att tidigt planera för rekreations- och idrottsytor i nya bostadsområden då det är svårt att i efterhand tillgodose dessa behov hos boende.

I ”Den gröna promenadstaden” anges att det i varje utpekad tyngdpunkt i ytterstaden ska skapas en ny stadspark av hög klass och att den ska ha en storlek på minst tre hektar för att kunna rymma önskvärda aktiviteter, upplevelser och evenemang. Förvaltningen anser att storleken bör vara minst fem hektar, i enlighet med riktlinjen i det nu gällande parkprogrammet för Stockholm, för att kunna uppfylla dessa krav.

Förvaltningen vill, i enlighet med vad som anförs i förslaget, betona vikten av att värna Stockholms stränder och strandpromenader och de utblickar över vattnet som de ger. I innerstaden utgör vattenrummet en viktig del av riksintresset. Det är också viktigt att ta tillvara alla möjligheter till utblickar mot vatten vid till exempel omvandling av tidigare hamn- och industriområden. I sammanhanget vill förvaltningen peka på att det vore önskvärt att på sikt kunna promenera längs stränderna runt hela Södermalm utan avbrott.

Stockholmarnas gröna vardagsrum

Som framförs i strategidokumentet har Stockholms gröna miljöer en starkt offentlig karaktär. Det finns ett ständigt tryck från olika aktörer som vill använda parkerna för konserter, idrottsevenemang m.m. Dessutom finns önskemål från med-

borgare på att ta i anspråk parkmarken för olika ändamål som hundrastgårdar, skateparker och odlingslotter. Förvaltningen ansluter till strategins inriktning att den offentliga tillgängligheten alltid ska värnas så att allmänhetens tillgång till parkerna inte begränsas av kommersiella evenemang. I strategin uttalas att staden är restriktiv mot reklam i parkerna, vilket är en ståndpunkt som förvaltningen instämmer i. Förvaltningen anser också att det i stadens nya parkprogram ska finnas riktlinjer för hur olika särintressen som vill använda parkerna ska vägas mot varandra och mot parkernas offentliga karaktär.

I ”Den gröna promenadstaden” understryks vikten av att öka tryggheten i de gröna miljöerna. Förvaltningen instämmer i detta och har detta som en utgångspunkt vid skötsel, upprustning och utveckling av parker och grönområden. Det är, som också anges i dokumentet, viktigt att med olika medel se till att parkerna befolkas av människor i skiftande åldrar för att öka tryggheten och få dem att fungera som mötesplatser.

I dokumentet slås fast att stadens tillgänglighetsmål är en utgångspunkt för all planering, utveckling och skötsel av parker och natur. Tillgänglighetsaspekterna är en viktig utgångspunkt för förvaltningen vid drift och underhåll och vidareutveckling av parkområdena. Förvaltningen kommer att ta fram en tillgänglighetsplan för stadsdelsområdets parker. I det kommande parkprogrammet bör tillgänglighetsfrågorna tydligt lyftas fram för att kunna ge en bra vägledning för parkförvaltarna.

”Den gröna promenadstaden” tar upp problematiken kring behovet av ytor för skol- och förskolegårdar, som ofta tillgodoses genom utnyttjande av allmänna grönytor. I dokumentet anges att skolor och förskolor ska ha en egen gård av tillräcklig storlek, men att det i tät stadsmiljö ofta krävs flexibla lösningar där skol-, idrotts- och parkytor samutnyttjas. Förvaltningen anser att det ur barnens perspektiv är viktigt att i första hand tillse att skolor och förskolor har tillgång till egen gård, men då detta inte alltid är möjligt i innerstadsmiljö måste barnen i dessa verksamheter kunna använda närliggande parkytor för utevistelse och raster. Där emot bör det undvikas att ytor på allmän parkmark inhägnas för användning som förskolegård eller lekplats, då parkytorna i egenskap av offentlig plats ska vara tillgängliga för alla besökare. En annan aspekt på skolors användande av parker för rast- och idrottsverksamhet är att detta ger ett avsevärt ökat slitage, vilket ger kostnader som parkförvaltningarna måste bära.

Ett sätt att ta till vara stockholmarnas intresse för stadens park- och grönområden är enligt strategidokumentet att utveckla förutsättningarna för stadsodling i olika former. Förvaltningen tycker att detta är ett mycket bra sätt att stimulera medbor-

garnas engagemang i närmiljön. Det också bidrar till trygghet genom att skapa mötesplatser och social sammanhållning. Möjligheten till stadsodling måste dock bedömas från fall till fall, utifrån platsens förutsättningar. I det nya parkprogrammet bör det finnas riktlinjer för hur stadsodlingen ska hanteras.

Stockholms ekologiska infrastruktur

Som framförs i dokumentet anser förvaltningen att det är viktigt att värna och stärka Stockholms rika växt- och djurliv, som bidrar till olika så kallade ekosystemtjänster som rening av dagvatten, förbättring av stadsluften och dämpning av kraftiga temperaturhöjningar. I dokumentet anges att med rätt skötsel gynnas den biologiska mångfalden och grönsstrukturen bli mer tålig, vilket är eftersträvansvärt. De begränsade naturområdena inom stadsdelsområdet, dvs. den ej ordnade parkmarken, är viktiga att bevara ur ett ekologiskt perspektiv. I strategin anges att skötselplaner bör tas fram för områden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden, vilket förvaltningen speciellt vill understryka vikten av.

Stadens verktyg och processer

I ”Den gröna promenadstaden” beskrivs olika underlag och verktyg som används eller ska utvecklas för att planera kring grönytor i bland annat plan- och exploateringsprocessen. Förvaltningen ser mycket positivt på arbetet med att se över kompensationsmodellen för grönytor vid exploatering och komplettera den med ett nytt system för finansiering och fördelning. Det är också värdefullt att ta fram ett täthetsmått som anger en minsta andel parkyta per invånare. Vidare är det intressant att, som redovisas i dokumentet, utveckla en grönytefaktor för den offentliga grönskan. Riktlinjerna för park- och naturtillgång är ett bra underlag i det praktiska arbetet anser förvaltningen.

Förvaltningen instämmer i det som framförs i strategidokumentet om behovet av att förstärka betydelsen av stadsdelsområdenas parkplaner i planeringsprocessen. Förvaltningen anser att parkplanen är ett viktigt planeringsdokument som aktivt ska användas vid olika planeringssituationer både inom stadsdelsförvaltningarnas ansvarsområde och inom andra berörda förvaltningar i staden.

I strategidokumentet anges att konst och kultur är berikande i stadsmiljön och att stockholmstraditionen att aktivt använda offentlig konst i utvecklingen av stadens gröna offentliga rum är värdefull att föra vidare. Förvaltningen instämmer i detta och anser att det i ”Den gröna promenadstaden ” ska redovisas en strategi för att genomföra detta.

Förvaltningen instämmer helt i ”Den gröna promenadstadens” slutsats att stadens satsningar på parkskötsel behöver öka i proportion till det ökade befolkningstrycket. Det framförs också att det som underlag för stadens budgetarbete behöver göras driftskostnadsanalyser som klargör skötselkostnaderna för parkerna, vilket förvaltningen påpekade i sitt remissvar till kommunstyrelsen i september 2012 angående fördelningsnyckeln för stadsmiljö. Förvaltningen anser vidare, i enlighet med strategin, att det är viktigt att kartlägga behovet av reinvesteringar i parker och grönområden. I stadsdelsområdet pågår ett arbete med att inventera underhållsbehoven i parkerna och ta fram underhållsplaner. Arbetet visar att det finns ett stort reinvesteringsbehov.

Bilaga

Den gröna promenadstaden. En strategi för utveckling av Stockholms parker och natur. Samrådsunderlag juni 2012.
